

Fig. 1. Kort over Horsens, tegnet af Marianne Nielsen 2003 på grundlag af byplankort i *Horsens Kommuneatlas*, 1991. Jfr. også fig. 2-3, s. 5349-51. De i Danmarks Kirker beskrevne $\dagger$ kirker er markeret med tallene 1-6: 1. $\dagger$ Vor Frue Kirke (Tjohanniterklostrets kirke) (s. 6137). 2. $\dagger$ Kirke eller kapel i Helligåndshuset (s. 6145). 3. $\dagger$ Kapel i S. Jørgensgården (senere Horsens Hospital) (s. 6147). 4. $\dagger$ Hellig Kors Kapel (s. 6150). 5. $\dagger$ Kapel på Bygholm Slot (s. 6151). 6. $\dagger$ Kapel i Det russiske Palæ (s. 6153). – *Map of Horsens, drawn by Marianne Nielsen in 2003 on the basis of a town plan in Horsens Kommuneatlas, 1991. Cf. figs. 2-3, pp. 5349-51. The $\dagger$ churches described in Danmarks Kirker are marked with the figures 1-6: 1. $\dagger$ Vor Frue Kirke (Church of Our Lady) ($\dagger$ St. John's abbey Church). 2. $\dagger$ Chapel in the House of the Holy Ghost. 3. $\dagger$ Chapel in St. Jørgen's Court (later Horsens Hospital). 4. $\dagger$ Holy Cross Chapel. 5. $\dagger$ Chapel on Bygholm Castle. 6. $\dagger$ Chapel in the Russian Residence on the Square.*

$\dagger$ KIRKER I HORSENS

Fra skriftlige og arkæologiske kilder kendes mindst seks forsvundne kirker, kapeller eller begravelsespladser i Horsens, alle på nær én hidrørende fra middelalderen, jfr. s. 5348ff. Samtlige middelalderlige institutioner nedlagdes ved reformationen, og bygningerne blev nedrevet eller ombygget de følgende årtier, senest dog kapellet på Bygholm Slot 1618 og S. Hans Kloster (Stjernholm Slot) efter 1670. Gods m.v. fra byens tre hospitaler (ved S. Hans Kloster, Helligåndshuset og S. Jørgensgården) lagdes 1541 under det almindelige hospital i Århus, men overførtes atter 1560 til et lokalt hospital i Horsens (s. 5354, 6061). Generelt har institutionerne ikke efterladt sig sikre spor, og det samme gælder for kirkerummenes inventargenstande. Derfor er vores viden om disse bygningers nøjagtige beliggenhed, opførelsestidspunkt og udformning behæftet med stor usikkerhed. Arkæologi-

ske og arkivalske nyundersøgelser har bidraget til at kaste lys over enkelte tvivlsspørgsmål, selv om meget fortsat må betragtes som uafklaret. En omtrentlig fremstilling af det kirkelige bybillede på reformationstiden er dog følgende: I selve byen fandtes, ud over de endnu stående Vor Frelsers Kirke ved Torvet (s. 5367) og Gråbrodre Klosterkirke mod øst (s. 5653), en kirke eller et kapel i Helligåndshuset, formentlig i byens sydvestlige del. Uden for byen lå mod øst S. Hans Kloster og den gamle sognekirke, Vor Frue, mod sydvest S. Jørgensgården og mod nordvest et Hellig Kors Kapel. Vest for byen endvidere slottet Bygholm, der også rummede et kapel. Den omtrentlige placering er angivet på fig. 1. Der må dog tages forbehold for, at fornyede udgravninger til dels kan revidere det foreliggende billede. Endelig eksisterede i årene 1780-1807 et kapel for et russisk fyrstehof i eksil.